

RETTLEIINGSHEFTE

KANTSONER LANGS VASSDRAG

- EIT VIKTIG MILJØTILTAK

Sykkylven kommune
Landbrukskontoret

AKTUELLE LOVER OG FØRESEGNER

- Vassressurslova
- Plan- og bygningslova
- Jordlova
- Forskrift om nydyrking
- Forskrift om produksjons- og avløysartilskot
- Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)
- Forskrift om regionale miljøtilskot
- Skogbrukslova

Kva er ei kantsoner?

Ei kantsoner er eit naturleg vegetasjonsbelte som vert sett igjen langs vassdrag for å hindre erosjon og utrasing, samt utvasking av næringsstoff og forureining. I tillegg er kantsoner langs vassdrag viktige leveområde for planter og dyr.

I 2001 vart kantvegetasjonen langs vassdrag verna gjennom vassressurslova, som seier at ein skal oppretthalde eit naturleg vegetasjonsbelte langs vassdrag med årssikker vassføring. Lovverket tillett skjøtsel så fram dei biologiske verdiane i kantsona ikkje vert reduserte. Det er forbode å fjerne all vegetasjon langs vassdrag og kommunen kan krevje tilbakeføring i slike tilfelle.

Kvifor er kantsoner viktige?

- Kantsona er eit rensefilter som fanger opp jordpartiklar og hindrar utvasking av næringsstoff, plantevernmidlar og anna forureining.
- Kantvegetasjonen langs vassdrag har ein flaumdempande og stabiliserande effekt, og hindrar dermed utrasing.
- Kantsona har stor betydning for det biologiske mangfaldet, både i vatn og på land.
- Kantsona er levestad for mange ulike insekt (viktig næringskjelde for pollinerande insekt).
- Kantvegetasjonen er gøymestad for mange små pattedyr, fuglar og amfibiar. Den utgjer også viktige spreingskorridorar for store dyr.
- Kantsona er ei viktig næringskjelde for fisk, samt at den gjev ly og skygge. Skygge gjev mindre algevekst og lågare temperatur i vatnet. Aure t.d. tåler ikkje temperaturer over 25 grader.
- Kantsona utgjer eit viktig landskapselement.

Kantsona har fleire funksjonar som er viktige for fisk, spesielt med omsyn til mattilgang og habitat. God kantvegetasjon kan redusere erosjon og vil minske risikoen for nedslamming av gytegrus. Kantsona er også viktig for å redusere avrenning av plantevernmidlar og næringsstoff, og reduserer dermed faren for eutrofiering (algevekst).

Korleis skal kantsona sjå ut?

Ei kantsona bør bestå av variert vegetasjon, både gras, urter, busker og tre. Sett igjen flest lauvtre, men med innslag av bartre. Gran er ikkje eigna i erosjonsutsette elveskråningar. Få til ei fleirsjiktta kantsona ved å variere alder og høgde på vegetasjonen. Sørg for variasjon i tettleik. Enkelte stader kan det tynnast mykje, mens andre stader bør vegetasjonen få stå urørt.

Der finst ikkje noko fasitsvar på kor brei ei kantsona skal vere. men kantsona bør vere brei nok til å oppfylle sin økologiske funksjon, dvs. minst 5 - 20 m.

Døme

Jordbruksareal	For å hindre avrenning frå landbruksareal vert det anbefalt å etablere ei kantsona på minimum 5- 10 m, avhengig av hellingsgrad. Jamfør forskrift om produksjons- og avløysartilskot § 4 kan ein ikkje motta arealtilskot for jordbruksareal der det ikkje er etablert vegetasjonssoner langs vassdrag med årssikker vassføring. Sona må vere på minst 2 m og kan ikkje jordarbeidast. Ved nydyrking skal det etablerast ei kantsona på minst 6 m.
Skogsmark	Levande skog standarden anbefaler ei kantsona på 10-25/30 m mot skogsmark. Ti meter ved tørt/bratt terreng og 20-25 m ved næringsrike og fuktige vegetasjonstyper.
Tettbygde strøk	Kantsoner langs tettbygde strøk fungerer som rensefilter for avrenning og bør vere så samanhengande og breie som mogleg.

Langs vegar

For å skjerme vassdraga langs vegar mot forureining (td. vegsalter) er det viktig å ha velutvikla kantsoner. Enkelte stader kan ein tillate fjerning av høg vegetasjon med omsyn til sikt. Busksjiktet bør likevel bevarast.

Skjøtsel. Kva er lov?

- Tynning skal ikkje vere meir omfattande enn at vegetasjonsbeltet framleis framstår som skjerm (kantsona skal framleis inneha sin økologiske funksjon).
- Tynning skal ikkje endre samansetning av plantearter på staden. Kantsona bør framleis bestå av tre, busker, urter og gras.
- Ved plukkhogst og fjerning av trer bør stadeigne tre bevarast så langt det er mogleg. Stadeigne tre bør brukast viss det skal plantast i kantsona. Det bør setjast igjen nokre høge stubbar. Lauvtre (t.d. svartor, gråor og bjørk) har eit rotsystem som bind kanten godt, samtidig som dei tåler å stå nært vatn. Vierarter som gråselje, mandelpil og istevier er også godt eigna, og er viktige for pollinerande insekt tidleg om våren. Nyttetre og - busker kan også vurderast.
- Dersom kantsona har store tre med tett trekrone som hindrar lys, bør det tynnast for å sleppe lys ned på bakken og dermed fremje veksten i markdekket.
- Ta ut gamle tre nærast vasskanten for å unngå rotvelt som skaper oppstuving og erosjon. Dersom gamle eller døde tre ikkje er til hinder for jordbruksproduksjon og heller ikkje er i fare for å falle ut i vatnet, bør dei få stå. Det er mange insekt, lav, mose, sopp og fuglearter som trivast her.
- Fjern nedraste tre, kvist og organisk avfall som kan føre til oppstuving og oppdemming.

KONTAKT:

Sykkylven, Kyrkjevegen 62, 6230 Sykkylven, landbruk og miljø
tel. 70 24 65 00, postmottak@sykkylven.kommune.no

Fjerning av kantvegetasjon kan resultere i pålegg om reetablering i samsvar med vassressurslova. Dette føreset at fjerninga vart utført etter at lova tredde i kraft i 2001. Dersom fjerning av vegetasjonen skjedde før lova tredde i kraft er det ikkje krav om aktiv reetablering.

